

MAGYAR NÉPLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI KATHOLIKUS KÉPES HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON TIZENHAT OLDAL TERJEDELEMBEN.

Előfizetési ára a magyar birodalomban és Ausztriában
Egy évre 4 kor., félévre 2 kor., negyedévre 1 kor.
Egyes szám ára 8 fil., vidéken 10 fillér.

Szerkeszti **BUDAY ALADÁR.**
nyomda és irodalmi vállalat kiadása
PÁZMÁNEUM
Budapesten, VIII., Mária-utca 11.

A német birodalom államaiba egész évre 5 kor.
Európa egyéb államaiba és Amerikába
egész évre 7 kor.
Hirdetések alku szerinti árban.

November 30 nap	Római naptár	Róm. evang.	Gör. kath. naptár	Gör. kath. evangelium	Nap		Nap hossza	C	Hold		Hold- vált.
					kél	nyug.			kél	nyug.	
2 Vasárnap	Victorin	Máté	20 Artemisz	Lukács	6 31	4 24	9 53	☾	8 22	5 52	Első n. 8-án d.u. 1 ó. 71 p.
3 Hétfő	Halottak napja	(VIII. 23—37.)	21 Hillarion	(VII. 11—16.)	32	22	50		9 15	6 35	
4 Kedd	Borr. Károly	Jézus	22 Averrius	A naimi	34	20	46		10 4	7 24	
5 Szerda	Imre herceg	Péter hajójá- ban	23 Jakab ap.	özvegy fia	35	19	44		10 48	8 16	
6 Csütörtök	Lénárd hv.		24 retász	fölkél a	37	18	41		d. u.	9 12	
7 Péntek	Engelbert vt.	lecsendesíti a vihart.	25 Maktán	koporsóból.	38	17	39		0 5	10 10	
8 Szombat	Tivadar vt.		26 Demter		39	15	36		0 37	11 12	

Bizalmatlanság.

Mióta — hatvanhét óta — miniszterelnökök boldogtalanítják szegény hazánkat, még soha egyiknek sem szavaztak, mondtak, táviratoztak annyiszor, annyian, annyi helyről és oly bőségesen bizalmat, mint Széll Kálmánnak, a rátóti nábobnak. Mindenki bizik benne. A merkantilisták és agráriusok, a szabadelvűek és nemzeti pártiak, a függetlenségek és szoczialisták, a reformátusok és luteránusok, az anabaptisták és felekezetlenek, a külföld és belföld, a tisztviselők és az iparosok, a gazdák és napszámosok, a férfiak és a nők, a királyi udvar és a parasztkunyhók, mindmind biznak benne. Sőt akadtak katolikus körök és politikusok is, kik bizalmukat iránta kifejezték. A néppárt édesgetve kiméli, szunynyadással bátorítja, fuzióval udvarolgat neki. De mindezeknél állhatatosabb a zsidók bizalma, kik nemcsak Budapesten, hanem még Londonban, New-Yorkban, Rómában és Szent-Pétervárott is nyalják a talpát.

Nos, akiben ennyien és ilyen nagyon biznak, az csak meg lehet elégedve önmagával?! Meg is van ő! És így okoskodik: „Valamennyien biznak bennem! Ennek okát én — a csalhatatlan kormányférfiúi bölcsesség, a második (a nagyobbik) Deák Ferencz — abban látom, hogy eddig nem tettem semmit. Csak ígértem mindent. De nem váltottam még be semmit. Ez jó. Amig várnak rám, addig biznak bennem. Csak hadd várjanak és hadd bizzanak!” Ilyen okoskodással jutott el a rátóti nábob arra a gondolatra, hogy az idén a költségvetés benyújtásával

egyszerre kérjen indemnitást a jövő év első harmadára és hogy ezt a kérdését előbb tárgyalhassa az országházban, mint magát a költségvetést. Ilyet még eddig egyetlen kormányelnök sem kísérelt meg. Ez az ő iránta folyton meg-megújuló páratlan és pártatlan bizalomnak szüleménye.

Azonban az indemnitás megszavazása még inkább a bizalom jele lenne. Maga az indemnitás t. i. maga a bizalom. Kérdjük már most, megérdemli-e valóban a miniszterelnök azt a bizalmat?

Nem érdemli meg! Mert a semmittevésért nem jár bizalom. Kivált mikor valaki akkor adja magát egészen a semmittevésnek, mikor csupa alkalom kínálkozik a cselekvésre. A jó alkalom elmulasztása sokszor megbocsájtathatlanabb hiba, mint a rosszattervés. Ilyen elmulasztott jó alkalom volt mostanában sok. A kiegyezés az első sorban említendő, de az külön fejtegetést kíván. Hanem másokat nézzünk! Ami legfájdalmasabb a magyar nemzetnek: Ausztria züllött állapota, idegenkedést támasztott az uralkodó szívében az ő „hűnek ismert osztrákjai iránt.” Amilyen mértékben huzódik az uralkodó szíve az osztrákoktól elfelé, olyan mértékben közeledik a magyar nemzethez. Közismert jellemvonás ez a Habsburgok gondolkodásában: „Ha valamerről rossz szelek támadnak, majd megvédi trónunkat a magyarság.” Mit tett Széll Kálmán ezen kedvező alkalom megragadására? Semmit. Pedig ezzel legtöbb érdemet szerezhetett volna magának és legtöbb hasznot hazájának. Ellen-

kezőleg ő azt cselekedte, hogy a Kossuth Lajos századik születésnapja alkalmából belelovalta a függetlenségeket a királyi ház ellen való tüntetésbe. Épp úgy romlásunkra használta fel a Mátyás-szobor leleplezését. Es megint elmarta tőlünk a király szívét.

Halljuk, hogy a trónörökös, Ferencz Ferdinánd főherczeg melegebben vonzódik Magyarországhoz, hogy birtokot is akar vásárolni, mert köztünk akarna letelepedni. Mit tett erre nézve a miniszterelnök? Semmit; sőt ellenkezőleg beleavatkozott a trónörökös egy magánügyébe és kierőszakolta, hogy ő olyan emberrel utazzék, akivel nem akar.

Egyébként sem tapasztaltuk semmi olyan tényét a kormányon, a melytől tekintélyünk, nemzeti hatalmunk kifelé növekedett volna, melyből jólétünk, önállóságunk, boldogulásunk befelé gyarapodott volna. A felekezeti békét meg nem alkotta; sőt katolikus, sőt sőt „jó katolikus“ létére folytatta a Tiszáék hagyományos politikáját, mely a protestánsok előtérbe tolásában, a katolikusok elnyomásában csucsosodik ki.

Ilyen körülmények között alapos okunk van a bizalmatlanságra és azért nem ajánljuk meg Széll Kálmánnak és kormányának az indemnítást. Inkább számon kérjük tőle azt is, a mit tenni elmulasztott: Terheinket miért nem könnyítette? Életföltételeinket megszerzeni miért nem iparkodott? Könnyelmű költsékezéssel az ország adósságait miért szaporította? A magyar országgyűlést miért tanítja folyton lustálkodásra? A legsürgősebb és meg is ígért törvényjavaslatokat miért nem terjesztette be? Azokat törvényerőre miért nem emeltette? Ahogy azután ezekre megfelelt, úgy ítéljen fölötte az utókor; de mink a jelenben már nagyon meguntuk a kormányelnöki székben az olyan embert, aki többet beszél száz másnál, de kevesebbet tesz, mint egyetlen egy, de olyan, akit kötelességtudás hat át.

—i.

Alakítsunk minden községben katolikus népkört!

Vasárnap.

Itt a vasárnap,	Altatom én is	Jöjjenek újra
Nyugszik a nép,	Gondolatom,	Munkanapok,
Csendes a műhely,	Elrebegek csak	Én a dologba
Hallgat a gép.	Háladatam;	Bizva kapok:
Várja a lelket	Engemet is vár	Cseng a szívembe
Orgonaszó...	Orgonaszó...	Orgonaszó...
Óh, a vasárnap	Óh, a vasárnap	Óh a vasárnap
Enyhet adó!	Enyhet adó!	Enyhet adó!

Szepessy László.

A földadó reformja.

A pénzügyminiszter végre megígérte a földadó reformját! Szinte látom, hogy gyulnak ki az arcok az örömtől e hir hallatára. De hát ez a hir nem öröm, hanem inkább gyászhir. Eddig legalább reményünk volt, a földadó leszállítására, most már az is füstbe ment.

A pénzügyminiszter ugyanis a földadó leszállítását egy szóval sem ígérte, hanem csak annyit jelentett be a képviselőháznak, hogy előmunkálatokat végeztet a kataszter revíziójára, vagyis a földadó alapjául szolgáló földhozadék újabb kataszteri megállapítására. Ez szerinte 18 millió koronába fog kerülni. Tudjuk, hogy a mit 18 millióra terveznek, abból rendszerint legalább 30 millió lesz a végén.

Hiszen jól van, mindenki tudja, hogy a földadó aránytalanságának egyik oka az igazságtalan földadó-kataszter. A most érvényben levő kataszter, melynek alapján a földadót kivetik, már majdnem 30 éves. A pajtáskodás, a kataszteri mérnökök lelkiismeretlensége és tudatlansága nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a kataszter részrehajló, igazságtalan. Sok első osztályu föld került a harmadik osztályba és megfordítva.

A kataszter elkészítése óta a föld nagy változásokon ment keresztül. Időközben történtek irtások, vizszabályozások, legelők feltörése, fásítások, homokokon szőlők telepítése, kertek ültetése stb. Ezen változásokhoz képest újabb osztályozás, újabb becslés vált szükségessé. Az új kataszter ellen tehát, ha annak pártatlansága, igazságossága biztosítva lesz, kifogást nem tehetünk. Ezzel elkerüljük a földek adója és jövedelme közt lépten-nyomon mutatkozó aránytalanságot, akinek jobb földje van, magasabb osztályba kerül; a kinek rosszabb, alacsonyabba. A kataszter revíziója tehát szükséges, nem tagadjuk.

Csak hogy az új kataszter még nem elégséges a földadó igazságtalanságának megszüntetésére. Egy igazságosabb kataszterrel csak azt érjük el, hogy a rosszabb földre kevesebb adót vetnek ki, mint a jobb minőségűre; de az egész magyar földre ezentúl is a régi földadóösszeget vetik.

Az egész magyar földre nehezedő adó leszállítása azonban évtizedekre el van temetve. Maga az új kataszteri felmérés, becslés, osztályozás legkevesebb tíz évig el fog tartani s a míg ez tart, addig a földadó leszállításáról szó sem lehet, a kormány az ilyen követelést egyszerűen azzal üthet majd el, hogy tessék az új katasztert bevárni, majd aztán beszélünk róla.

Ha pedig az új kataszter készen lesz, akkor a földadó állapota így fog festeni: A kataszteri kimutatásból ki fog tűnni — a mit ugyanis tudunk — hogy a jobb gazdálkodás, a helyesebb művelés, vizszabályozás, legelőtörés stb. folytán a magyar föld termőképessége emelkedett, a harmadosztályu földnek nagy része az első osztályba kerül. A kormány aztán úgy fog okoskodni, hogy ha a föld megbirta a régi adót a régi csekélyebb termőképesség mellett, annál inkább megbirta azt — sőt még többet is — a nagyobb termőképesség mellett, úgy hogy a vége majd az lesz az új kataszternek, hogy a földadót nem leszállítják, de fölemelik.

Pedig a kormány nagyon téved, ha így gondolkodik. Mert igaz ugyan, hogy a magyar föld termőképessége 30 év alatt nagyot emelkedett, de nem magától, hanem a belé fektetett munka és pénz, az

intenzív, belterjesebb gazdálkodás által. Ma a földbe tiszter annyi munkát és pénzt fektetnek, mint azelőtt 30 évvel. Gondoljunk csak az ujkori gazdasági eszközök nagy számára, amelyek 30 év előtt a mezőgazdaságban még teljesen ismeretlenek voltak. A földadó magassága, az újabb és újabb adók behozatala kényszerítették a magyar gazdát a föld termőképességének fokozására. Nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy ezelőtt 25—30 évvel a buza ára 12—14 frt volt, ma pedig 6—7 frt. Az igények is növekedtek azóta.

Mindezeket tekintetbe véve igazságul mondhatjuk azt, hogy a föld termőképessége emelkedett, de a föld jövedelme nem, sőt inkább csökkent. Gondoljunk csak arra, hogy még ezelőtt 20—25 évvel is a tömeges kivándorlás ismeretlen volt. A földbirtok nem velt annyira megterhelve mint ma. A kisgazda jólétnek örvendett, ma pedig éppen úgy nyomorog, mint a társadalom legszűkölködőbb osztálya. A kivándorló csoportok javarészt kisgazdákból kerülnek ki, akiket a hazai föld nem képes eltartani.

A midőn tehát a pénzügyminiszter a kataszter új megállapítását tervezi, de a földadó általános leszállítását megtagadja, sőt minden jel arra mutat, hogy az új kataszter eredménye adó-emelés lesz, akkor mindenkinek tisztában kell lenni azzal, hogy a kormányból hiányzik minden jóakarát, amelylyel a nép terhein könnyíthetne.

És ha a földadót összehasonlítjuk a többi adókkal, nevezetesen a kereseti adókkal vagy a házbéradóval, akkor azt kell látnunk, hogy a mostani adórendszer a földdel szemben nemcsak igazságtalan, hanem egyenesen kegyetlen, a földnek valóságos vérszopó pióczája, a melyet továbbra is fentartani lelketlen könnyelműség, tünni végtelen bárgyuság.

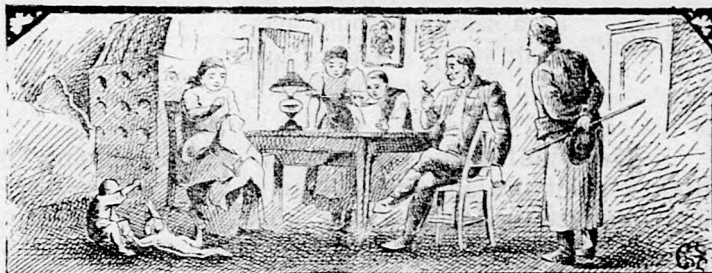
Ime csak néhány példa. Ha valakinek 10 holdas telke után a kataszteri kimutatás 100 korona évi hozadékot tüntet föl, az csupán földadó címén fizet 25 k. 50 fillért, általános jövedelmi pótdadóban 7 kor. 80 fillért, ut- és betegápolási adóban 1 k. 24 f.-ért, összesen tehát 34 kor. 54 fillért, a községi és egyéb adókról nem is szólva. Jöhet árvíz, aszály, szárazság, fagy, jég, azért ezt az adót még is meg kell fizetni — csak kivételesen engednek el belőle. Ellenben a budapesti háziur tiszta házbér jövedelem 100 koronája után fizet 17 kor. 60 fillért, de ha a lakás üresen áll, törlik az adóját. A bankok és vállalatok a valóságos tiszta jövedelem 100 koronája után 10 koronát, a hivatalnok pedig 1 koronát fizet állami egyenes adóba.

Ugy-e milyen igazságos adópolitika ez?

Hát ha még ehhez hozzávesszük, hogy a létminimum adómentessége még ma sincs meg a kisbirtokra, ellenben a kereseti adó csak bizonyos jövedelemtől kezdve vettetik ki. A földadó kivételével ugyszólván az összes adóalapok, jövedelmek eltitkolása lehetséges és szokásos is és ennek dacára mégis a földadó a legmagasabb az adónemek között, ha mindezt látjuk és látjuk azt, hogy a kormány még mindig nem szándékozik a földadót leszállítani, sőt kerülő uton annak fölemelését tervezi, akkor teljes joggal vádoljuk a magyar pénzügyi politikát, hogy a magyar állam alapjának, gyökerének ellenesége, a magyar kisbirtokos a magyar államnak mostoha gyermeke. Pedig a földadó leszállítása csak egy tollvonásba, egy kétsoros törvénybe kerülne.

Csak hogy az idő még messze van, a mikor olyanok fognak az országgyűlési többség kebelében

helyet foglalni, akik a szegény földmives terheinek könnyítését nemcsak a választási kortesbeszédekben ígérik, hanem az országgyűlésen is követelik. Azért kell jól megfontolni a népnek, kire adja szavazatát. Csak hogy ilyenkor a választók esze is a butykosban van s ez aztán éppen olyan nagy baj, mint a földadó igazságtalansága. Tömörülni, összetartani kell a népnek, különben az ő érdekeit mindig elnyomják, mint teszik azt a földadó reformjánál. Bessenyei.



POLITIKAI VILÁG.

Íródeák dala a mult hétről.

De sok nehéz munka vár ránk
S mi semmit se haladunk . . .
Szó sincs róla: — vagy nagy urak
Vagy nagyon lusták vagyunk.
Holnaptól várunk sokat . . .
Egy nap sem hoz semmi ujat.

Izgatottak a kedélyek . . .
És mivel telt el a hét?
Tárgyalták az országházban
Huszárjaink nagy ügyét,
Osztrákok közt az a hir jár,
Hogy barbár a magyar huszár.

Pusztit, rabol, gyilkol, éget
S öldököl a merre jár,
Kegyetlenebb a magyar vér,
Mint hajdanta a tatár . . .
Hm! ha másutt oly nagy nyűg, kár:
Jőjjön haza a szép huszár.

De nem. Sőt póttartalékost
Hivatnak be ezrivel.
Fehérváry kegyelmes ur
Rémséges dolgot mivel
Agyarkodnak is ellene,
Ki megvédené — ember lenne:

S mig az ország dolga Pesten
Hátrafelé így halad.
Aradon a bank megürül
S Herr von zsidó Böhm — szalad.
Azaz bezzeg hogy ha tudna
S hogyha elengednék — futna.

A szegény nép vért izzadva
Gyűjté a filléreket
A bankban, mig az a zsidó
Lopkodta az ezreket . . .
Magyar! hallgass a jó szóra:
Ne bizd pénzed a zsidóra!

A szegény tisztviselőkre
Virradnak most szép napok.
Emelik a fizetésük:
Hát erről sem hallgatok.
Csak emeljék: — megérdemlik,
Kik csak a levegőt nyelik.

Szóval öröm mindenfelé.
Pénzügyekben haladás.
Sehol semmi jogtalanság,
Ez a szavam, semmi más...
Csak a nép s a haza sorja
Nem akar fordulni jobbra.

*

Képviselőből közjegyző. Zákó Istvánt, a titeli kerület országgyűlési képviselőjét az igazságügyi miniszter Zenta város közjegyzőjévé nevezte ki. Így tehát a titeli kerület megüresedik és új választást kell ott kitűzni.

Visszavont törvényjavaslat. A póttartalékosoknak behívásáról és hároméves szolgálatáról benyújtott minapi törvényjavaslatot a kormány napirendről levétette, illetve bizonytalan időre elhalasztotta. Ennek oka az, hogy a véderőről alkotandó törvényeknek a király mindkét államában egyformának kell lennie, már pedig Ausztriában azt a javaslatot semmi szín alatt sem fogják változatlanul megszavazni. Nehogy azonban a két ország más-másképp határozzon, nekünk meg kell várnunk, mit végez az osztrák sógor. Lévé az régi szokás, hogy nekünk minden katonai dologban csak osztrák mintára szabad gondolkodnunk.

Népgyűlés az önálló vámterület mellett. A pestmegyei Dunakeszin nagy népgyűlés volt a múlt héten az önálló vámterület érdekében. Az országos függetlenségi párt részéről vártak képviselőket, azonban a képviselők Laczházán lévén, nem utazhattak le a népgyűlésre. A határozati javaslatot Váczi János, a dunakeszi függetlenségi körnek elnöke terjesztette elő, amely szerint a népgyűlés irjon fel a kormányhoz az önálló vámterület mielőbb való életbeléptetése érdekében. A kérvényt a népgyűlés megbízásából Wolfner Tivadar országgyűlési képviselő nyújtja be.

Lengyel betörés a tengerszem területére. Szepesfaluból jelentik, hogy a lengyelek a Bialkát erőszakosan áthidalták és a jovornai uradalomnak a Bialka partján levő erdejéből 700 méter hosszúságban és másfél méter szélességben utépités céljából a fát kivágták. A lengyel erőszakoskodások ellen az uradalom a megyei hatóság védelmét kérte, de a hatóság a hivatalos védelmet megtagadta. Ez a képtelen állapot a gráci ítéletnek és Széll Kálmán parlamenti nyilatkozatának az áldatlan következménye. A megtámadott terület ugyanis a gráci ítélet szerint Ausztriához fog tartozni, ámde mindaddig, míg ebből az ítéletből törvény nem lesz s míg az ítéletet annak módja és rendje szerint a parlament által elfogadott törvény útján végre nem hajtják, magyar terület is marad s így nem tűrhető, hogy a magyar határt megsértésék.

Országgyűlés.

A képviselőház e héten egyetlen ülést tartott, kedden; rövid és csak formai volt az. A napirendjére miniszterek törvényjavaslatainak és bizottságok

jelentéseinek beterjesztése volt kitűzve. Kivált Széll Kálmán ígért e napra fontos törvényjavaslatokat. Am a nagy ígérő, megint — mint már százszor más-kor — nem tartotta meg a szavát. A törvényjavaslatok beterjesztése csak elmaradt. Csupán Neményi Ambrus állott elő az indemnitásról szóló jelentéssel és annak tárgyalását kitűzte a Ház a jövő hét keddjére. Tehát megint hat napot szünetel a tisztelt Ház.

Napirend előtt főszóalt Rákosi Viktor képviselő és fölpanaszolta, hogy az osztrák a nyáron, mikor a ruthén napszamosok a lengyel urak ellen lázadtak és sztrájkoltak a mezei munka idején Galicziában, a parasztság megfélemezésére magyar huszárokat használt karhatalom gyanánt. Így a ruthének és lengyelek gyűlölete a magyarok ellen fordult. Minthogy a magyar ezredek elhelyezése a magyar országgyűlés joga, kéri a miniszterelnököt, hogy az 1867-iki XII. törvényczik értelmében hozza haza a magyar huszárokat és ne helyezze el többé a magyar ezredek az osztrák tartományokban.

Ennek a főszólásnak okát az a két osztrák képviselő adta meg, kik a bécsi Reichsrathban a magyar huszárok galicziai garázdálkodásairól rémes és borzadályos meséket mondtak el, és ezzel egyidejűleg alávaló ócsárlásokban törtek ki a magyar nemzet ellen.

Széll Kálmán miniszterelnök válaszolt Rákosinak, ő maga is rosszalta az osztrákok viselkedését és megígérte, hogy illetékes helyen elégtételt fog szerezni a sértésekért.

Itt fölemlítjük még, hogy a magyar huszárokat a bécsi Reichsrath keddi ülésében Koerber osztrák kormányelnök is megvédte és őket, kivált tiszteiket, korrekt viselkedésükért megdicsérte. A galicziai lázongásról pedig azt mondotta, hogy az nem csupán sztrájk volt, nem pusztán bérharcz, hanem politikai forradalom, ezért kellett elfojtására katonai erőt és fegyvert is használni.

Röppentyük Bálint gazdánk fejéből.

— Hát Lukács pénzügyminiszter csakugyan felolvasta az ország kasszájának állapotát. Azt is beolvasta, hogy a jövőre sokkal több lesz az ország tiszta nyeresége, mint az idén. Hm! Furcsa! Jövőre lesz egy sereg új kiadás, a milyen az idén nem volt, jövőre két milliával a király is többet kap, mint az idén, amellezt az idén az országnak vesztesége is volt... hogy hogy lehet mindezek után jövőre nyereség, az nem fér az én fejembe. Emberfia legyen, aki megfelel rá!

— Bécsben megint olcsóbb lett a petroleum. Csak hogy mire az a petroleum Magyarországra ér, megint megrágul. Szóval ott vagyunk, ahol a mádi zsidó.

— Közeledik a halottak napja... Széll kormányának a haláláról fütyöl az őszi szél. Most ha az ember kimegy a temetőbe, igazán nem tudja, hogy a sír szélén áll-e vagy — Széll sírján.

— A lengyel miniszter le akar mondani, mert valami rendellenességgel vádolják. A mi minisztereink meg egyre-másra gázolnak az ország jogaiban s nem hogy le nem mondanak, de ha vádolják őket, hát azt mondják hogy az a vád — smarn.

— Most állították össze a kivándorlók névsorát. A kivándorlók közül sokan vissza is vándoroltak. Csak hogy mikor kimentek, volt egy kis pénzcsekjük, mikor meg hazajöttek — koldusoknak jöttek. Hja! ilyen az élet.

Todorán, az örmény.

— A Magyar Néplap tárczája. —

Todorán Gergelynek boltja volt a Szent Miklós-utczában, hol mindenféle vásznakot, galandokat, czérnákat, színes pántlikákat és egyéb, szegény embernek való, krajezáros portékát árult. Kora reggeltől késő estig boltjában tartózkodott a szorgalmas örmény; leste a vevőket, mint valami tömzsi, kis fekete pók hálója közepén a vigyázatlanul röpködő legyet. Mindössze délben, pontosan tizenkét órakor, szakított magának egy néhány perczet, hogy megegye („befalja“ ugymond) azt a felet-te szükös, zsirtalan és oh be olcsó ebédet, melyet házának és személyének gondozója, egy csendes, jó lélek: a „Viki angyalom“ hozott be neki a boltba.

Haza is futhatott volna ez árva ebéd elfogyasztására; alig száz lépésnyire lakott a bolttól egy apró, földszintes házban. — Mindössze két szoba volt benne, — egy neki, egy meg a kegyelemkenyéren élő, szegény leányrokonnak, Viktóriának, de genere Werzár ex Loc. Dom. Szamosujvár — meg egy csöpp konyha a „Viki lelkem főzőművészete számára, meg egy tenyeremnyi kertecske babnak, hagymának, káposztának, de hogy is virágnak, Isten őrizz eféle pazarlástól! — Azonban sohasem futott haza a szorgalmas Todorán Ott maradt délben is, jó katoná gyanánt a poszton. Mert hátha talán elszalasztana vagy egy vevőt? Mert hátha éppen e néhány percz

alatt jönnének Maros-tuli parasztmenyecskék színes kartert, miért, — vagy oláh fáták valahonnan Pereszdkáról, négyen-ötön, nyájanként járván, mint a tehének fönn a havason. Ki kellenne tépnie göndör, fekete gyapjút fejének bubján, ha kiszülne, hogy bizony itten voltak, de bizony el is mentek és nem hagyták itt azon egynehány „piczulát“, ameddig portékájának kundsajtjai rendszeren költekezni szoktak.

Szegény boltos ne legyen kényes — mondogatta, ha egyik-másik szomszédja félig tréfásan, félig komolyan ráförmedt, legalább „falni“ haza mehetne, a feje rézfityingjét! ... Nem harácsolts már eleget husz év óta? Császára akar lenni a pénznek? Van már vagy harmincz ezer forintja a takarékból s

vagy ötven esztendő vállain — mit akar többet? Ki ördög látta, hogy napestig egye magát, mint egy „kezdő“? Meg azt az áldott, jó lelket, a Viktorkát, szegényt — miért kinozza, miért szégyeníti azon kékmázos kosztos csészéssel? Nem volt az hozzá szokva, hogy kosztos csészéket vigyen az utcán s tönkre tegye magát némi étel, egy kicsiny szobácska, meg egy szál ordinaré mosóruha fejében.

— Nagy betyár vagy te, Ginguc — fenyegette gyakorta szomszédja, a mézeskalácsos Dábujkát, — örmény, megfádsd, hogy pokolba jutsz!

Todorán hizelgő vigyorgással fogadta a gazdag Dábujkát korholását.

— Mit tudjak csinálni, Dábujkát ur, az Isten áldja meg — mentegetődzött alázatosan, hunyászkozva — alig tudok megélni...

— Hazudjék maga máshun! — riadt rá a szomszéd, neheztelése külső jeleképen azonnal le-magázván a fekete emberkét — vagyok én a takarékból is váltóbiráló, hát nekem ne hazudjék!

Todorán Gergely föl sem vette a vastag gorombaságot. Éppen husz esztendeje hallja — hozzászókot. Nehéneha ugyan fölágaszkodott benne némi homályos árnyéka az önézetnek — férfi volna tán vagy mi a csoda? — oda szerette volna vágni a goromba mézeskalácsosnak foghegyről, büszkén, csak úgy a vállán keresztül, hogy: Hallja az ur! Ne komizkodjék velem az ur, mert ha marokra kapom ezt a vég rumburgit, úgy odateremtem az ur fejéhez, hogy menten beleszédül a mézes hordóiba! — De csak

sohasem tört ki férfiasan, hanem meglapult, gyáván, mint a nyul. Gondolta: fő az üzlet. Ki tudja, mi lesz? Ha valamikor tán inogni találna lábai alatt a talaj — jó az ilyen pénzes emberrel meglenni barátságban. Tehát lenyelte a gorombaságot is, a szeledebb pirongásokat is. Mosolygott, alázatos volt és agyondolgozott, szürös kezeit dörzsölgette.

Életrendjén pedig nem változtatott.

Öt órakor reggel kezdte és este nyolczkor, fél kilenczkor végezte. Midőn a csorda kiment a legelőre, a bivalyok, tehének már rábámulhattak boltjának, fersingekkel, virágos kendőkkel telestele aggatott ajtajában, hol kurta szivarját szokta ilyenkor nagy élvezettel szivogatni — lesvén a tejjel, turóval, csir-



Halottak napjára vigasztalásul.

kével, mivel befelé igyekező falusi asszonyokat ismerte jóformán valamennyit. Ezek voltak évek óta állandó kundsajtjai. Keveset vásároltak, olcsón, de mindig vásároltak. Nem zuhogott a pénz, de cseppent. Meg kell a parasztot becsülni nagyon; főleg a magyart. Biztos, hogy amelyik boltban Kispál Szita Mózesné vásárolt bécsi galandot, ott vásárol bécsi galandot az unokája is és mind egyvelesleg az egész atyafiság.

Todorán Gergely meg is becsülte őket.

Szerencsés jó reggelt kiáltott rájuk, ha boltja előtt elhaladtak és szíves nyájassággal kérdezősködött az otthonvalók után. Mit csinál a Zsuzsi? Elmátkásodott a Nagyké Palijával? Hát a szegény Csia Abrisné, kilábolt-e már a betegségéből? Meg a drága, idegen országbéli „Flóri” tehén köhög-e még? Haj az a Trokár, az a Trokár, a baromorvos — be meg is üti az istennyila, ha elherdálja valamiképpen azt a drága, fajn jószágot.

Mindez jól esik a parasztnak.

Egyik-másik asszony be-beszólt a boltba:

— Agyék Todorán ur hat krajczárt, helypénzre kéne, — maj' vizsgálom, ha visszafé gyüvünk a menyemmel.

— Adok ifiasszony, lelkem, hogyne adnék! — mosolygott szolgálatkészen a kis örmény s adta a hat krajczárt fürgén jó szívvvel, kölcsön. — Itt a pénz lelkem ifiasszony!

— Jó lesz, Todorán ur! Mondok, maj' beszélgálok, aztán meg itt-e a menyem bead e' kis friss vaját és. Fogyaszsa ee egészséggel!

— Köszönöm, ifiasszony, szent bizony, hogy lenyalom utána mind a tiz ujjamat. Hej be jó is az ifiasszony vaja! Nincs annak párja a világon!

Hát így ment ez, egyformán, husz év óta.

Két év előtt egy változás esett ebben az egyformaságban. Megérkezett Szamosujvárról Werzár Viktória, az elárvult, szegény rokon. Sok vizet ugyan nem zavart, de itt volt. Todorán kikérdezte, vizsgálta, gondolkozott, aztán „felvállalta.” Nem bánja, legyen a háznál. Kidobni nem lehet a világba, gyöngébb is, semhogy akár a varrást, akár nehezebb házi munkát ki tudja birni, — meg aztán, ugylátszott, nem is igen huzza már sokáig. Sovány, gyenge és sápadt, holott már elmúlt husz esztendő, — tehát legyen itt, míg utána nem jön valamelyik jó angyal és el nem viszi.

De nem vitte el.

Sovány és sápadt maradt, — örökké szomorú arcán soha egy pillanatra sem villant meg valamely fölgerjedt asszonyiság, de nem pusztult el s csendes szótlanossággal vezette a házat, egyformán és pontosan, mint az óra. Todorán meg volt vele elégedve, „Viki lelkem”-nek szólította s lassankint úgy találta, hogy ez az alig egy-egy szót ejtő jó lélek valóságos kincs, sőt igazi csuda! Tud banni a pénzzel. Sohasem mondja: több kell, vagy hogy nem lehet. Harmincz-negyven krajczárnál nem költött többet. A fehérruhát maga vasalta. Ő separt, ő járt a piacra, ő főzött s az ebédet mindennap maga vitte a boltba. Mindent elvégzett cseléd és segítség nélkül. Semellett nem kért soha semmit. Más leány, ha még oly szegény árva is, elkivánkozik színházba, sétatérre, meg akarja nézni a panorámát meg a kirakatokat a piacon, — ez semmit. Ki sem lép a házból. Nem ciczázza magát, nem süti a haját — pedig szép, tömött haja van, valóságos csillogó korona a fején — bár az is igaz, hogy nem mosolyog soha. Rop-

pant egykedvű, békavér természet — gondolta Todorán — tán nincs is vére . . .

De örült, hogy nincs.

Még elvennie valami legényféle, ha tudná, hogy ez a sápadt leány voltaképpen milyen nagy kincs. Így azonban az ő házában marad és neki fog spórolni, amíg csak él. Éljen is sokáig szegény leány, hogy sokat spórolhasson.

Azonban úgy fordult, hogy a szorgalmas Todorán egy nyirkos őszi estén egész testében reszketve érkezett haza, s azonnal ágyba feküdt.

A jó Viki tehát főzött — kivételesen pár csöpp rumot is öntött a meleg italba — megittatta a didergő emberrel, de nem használt. Todorán csak fázott, csak reszketett, esti tiz óra felé megcsapta a fejét egy forró vérhullám, s gyötörni kezdte a láz. Viki orvosért futott, de bizony az is csak fejét csóválgatta s kijelentette, hogy izé . . . hm . . . nagy baj van . . . hagymáz . . .

Todorán meghallotta, átfordította égő fejét a másik oldalra s ettől a percztől kezdve folyton csak az az egy félelmes szó kóválygott a fejében: hagymáz . . . hagymáz . . .

Aztán elvesztette az eszméletét.

Másnapra valamivel könnyebben érezte magát. A szobában Viki járt-kelt lábujjhegyen. Kedves, jó leány . . . a beteg örmény hálásan tekintett rá, s oly megindulást érzett, amilyent eddig soha. Így volt ez harmad és negyednap is. Hol jobban érezte magát, hol rosszabbul s minden semmiség módfelett elérzékenyítette. Ha Viki behozta a levest és gyöngéden, megszokott egykedvű, fénytelen hangján így szólt: „egyék, édes Gergely bácsi” — úgy érezte, hogy mindjárt elborítja szemeit a könny es sirva kell fakadnia. Jó Isten, mit csinálna most így beteg, gyámoltalanul e nélkül az áldott teremtes nélkül? Kórházba kellett volna mennie vagy idegent fogadnia a házba, aki esetleg meglopta volna. Sőt bizonyosan meglopta volna, ha ugyan meg nem fojtja.

Könnyen végezhet vele, amilyen gyöngé.

De imhol itt van a Viki, hála Jézusnak és az ő szentjeinek, — nyomhatja bátorságosan az ágyat. Nem vész el itten semmi. A biztosság e nyugalmas érzése megint csak elérzékenyítette Todorán Gergelyt. Meghatva szipogott s oly szaporán és furcsán pislogatott, oly rut volt elérzékenyedése ez ellágyult perczeiben szőrös, fekete majom arczával, — szinte nevetség, de Viki nem nevetett. Mindig egyformán csendes és szótlan volt kék pettyes karton ruhájában, mely tagjainak lefogyott, inkább fiui, semmint leányos formáit bánatos hűséggel mutatta meg azon boldogoknak, kik mindennap süttet és tésztát ehettek, nem úgy, — babot, meg kását, olcsót — mint ő.

A beteg örmény hálásan simogatta a leány kezét.

— Derék leány vagy, Viki lelkem, — mondotta megindultan — ha Isten megsegít és meggyógyulok, adak neked . . . adak . . . mit is adak?

— Ne beszéljen, Gergely bácsi, — intette le a nagylelkűség föl-fölbuzduló rohamait ilyenkor a leány, — ne adjon semmit, hanem gyógyuljon meg.

— Be jó vagy, Isten fizesse meg, — rebegette Todorán, aztán — egy este, későn, éjfél felé — egyszer csak fölkiáltott: Mondok valamit Viki . . . Viki, hallod-e? Mondok valamit . . .

— Hallom, Gergely bácsi! De ne beszéljen . . .

— Beszélek, Viki — folytatta heves fölbuzdulással az örmény, tán a láztól, mely ismét elővette, — meg akarom hálálni, hogy ilyen jó vagy... meg akarom... Viki lelkem, ha felgyógyulok... elveszlek...

— Engem, Gergely bácsi?

— Téged, Viki, — intett fejével a beteg, miközben erejét vesztve, megint csak visszahanyatlott párnáira, félig már öntudatlanul, de folyton ismételte: elveszlek, Viki... te leszel a feleségem... Viki, a feleségem...

A leány fejét csóválta, azután rá nézett a lázas eszméletlenségébe visszaeső betegre, letörölgette homlokát egy eczetbe mártott rongygyal s halvány, vékony ajkain megjelent egy alig észlelhető gyenge mosoly. Először, két év óta.

Todorán aztán még valami hat hétig feküdt. Szívós természete azonban végre is legyurta a hagyományt s lassankint ismét erőre kezdett kapni. Mire járkálnia is szabad volt a szobában s meggyujthatta az első szivart, tánczolni szeretett volna örömeiben, annyira boldognak érezte magát. Ugy tetszett, mintha voltaképpen csak most eszmélt volna rá, hogy milyen kedves az élet, s mi rémséges a halál, a mely után nem következik semmi. Ha meghalt volna — ugyan miért élt? Hisz úgy élt, becsülettel legyen mondva, mint egy kutya.

Ez a gondolat megint csak elérzékenyítette.

Huszonhat éves koráig Istenben boldogult Bulbak Bogdán fő-téri boltjában, a „Nagy Kristóf“-ban ugrált a „pudli“ mögött, mint egy pincsi. Be sokat koplalt... Jézus, ha visszagondol erre a keserves ifjúságra, melyet fájának egész kegyetlen akaraterejével spórolt végig, csakhogy az önálló üzletcskéhez szükséges másfélezer forintot valahogy összekuporgassa, úgy érzi: sirnia kell. Egész fiatalsága oda lett, elmúlt, észre sem vette. Még örült, midőn szent Miklós-utczai kicsi boltját végre megnyithatta s a maga szakállára tovább spórolhatott, még dühösebben, mint addig. Es élt, élt — bizony nem jobban: csak mint egy kutya. Ha aztán most már meghalt volna...

Ez a gondolat minduntalan megjárta agyát. Azon tűnődött, szinte kinozta magát, hogy miért spórolt voltaképpen és voltaképpen kinek? Más ember egyék pecsenyét az ő keserves pénzén? Idegenek tobzódjanak ott, hol ő tőpörtyüt, krumplit evett, babot, spinátot „uflag“ nélkül, husz esztendeig, csak hogy megtakarítsa a pénzt.

Tőprengése valósággal feldühösítette. Hojjé! a rokonok... farkasok... bizonyosan örültek, midőn meghallották, hogy beteg s nyilván fel is fog repülni az égbe.

— Azért is itt maradak... — mormogta mérges daczczal s ütni kezdte öklével az asztalt, — megmutatam! Megmutatam!

— Mi baja, Gergely bácsi? — kérdezte csodálkozva a leány.

— Te vagy az, Viki lelkem?

— Én vagyok, Gergely bácsi, miért haragszik?

— Semmi lelkem, semmi, — válaszolta gyöngéden az örmény, s mig apró fekete szemei mohón tapadtak a leányra és szinte kiragyogtak egy soha nem érzett benső gerjedelem tüzének édességétől, gyorsan habozva, majdnem félénken kérdezte: beleegyezel, Viki? Hozzám jössz, lelkem?

— Igen, Gergely bácsi, — felelte engedelmesen a leány.

— Áldott jó gyermek vagy, — folytatta remegő hangon az örmény, — de Viki... angyalom... ne bácsizz engem...

— A mint parancsolja.

— Nem parancsolok én, Viki, dehogy parancsolok. Csak szeretném... hogy mondjam... nagyon szeretném, ha örülnél, tánczólnál, énekelnél. Ha vig lennél, tudod... Nem bánom, ha föl is forgatod az egész házat. Viki lelkem, roppantul szeretném, ha fölforgatnád az egész házat.

— En, Gergely bácsi?

— Te, te! Megteheted, a feleségem leszel. Mindent összetörhetsz, Viki angyalom, úgy is tied lesz minden, a mit a szived kíván. Élni akarok, Viki! Élni akarok, élni, élni! A boltot eladom. Nem kell! Élni akarok. Mert ez a fő — az élet! A boltot egye meg a fene...

A leány csöndesen, nyugodtan vállat vont erre a soha nem hallott kitörésre. Azt hitte, most is a láz beszél Todoránból. Az örmény megérezte, hogy mit gondol a leány s attól még jobban neki szilajodott. Kézze-lábbal tiltakozott a gyanúsítás ellen. Van neki esze. Soha életében nem beszélt öntudatosabban. S hogy bebizonyítsa, mennyire ura az öntudatnak és mily komolyan veszi a házasságot, mely — úgy érzi, — nagyon, de nagyon boldoggá fogja tenni... miért nem tudja, de reszket, ha rá gondol és szédül, igen bizony, az örömtől, mint most is... a nagy örömtől... oda támolygott a kredenczhez, kinyitotta a középső „sublót“-ot, a ruhák, ócska irások és egyéb lim-lom legaljáról kikereste takarékpénztári könyvecskéjét s diadalmasan fölmutatta.

— Itt van, lelkem, a tied! minden a tied! Huszonnyolcezer pengő forint és negyven krajczár... annyi... Huszonnyolcezer!

— Sok pénz, Gergely bácsi, — intett fejével a leány.

— Elköltjük... ohó, ohó! Mind! Azért spóroltam! — kiáltotta forró hangon az örmény s miközben a leány kezébe nyomta a könyvet, megfogta karját, simogatta és nézte villogó, száraz, lángoló tekintettel mint egy ragadozó.

A leányt megijesztette ez az éhes nézés. Elpirult s ösztönszerűen hátrálni kezdett.

— Mi baja, Gergely bácsi? — kérdezte ártatlanul.

— Boldog vagyok, Viki... — rebegette elfuladva az örmény, s még erősebben szorította a gyöngéd erőszakkal huzódzó leány kezét, — a feleségem leszel, az bizoy... az én édes feleségem, Viki! Viki lelkem... megcsókollak...

— De, Gergely bácsi...

— Megcsókollak... megcsókollak... — motyogta könyörögve, alig érthető hangon az örmény s oly félelmesen rut volt szakállas, majom arczán a szenvedély eltorzult vonásaival, hogy a leány ajkáról fölszakadt egy halk kiáltás. Védelmézni akarta magát, Todorán azonban vad erővel mellén ragadta és megcsókolta.

— Ne bántson, Gergely bácsi... — lehelte siró hangon a leány.

Az örmény elbocsátotta és intett. Ne féljen tőle.

— Nem bántalak, Viki... szeretlek! — mondotta megnyugtatóan.

Szeméi hálásan tapadtak a leányra, szája mozgott, de hiába erőlködött, hogy kimondja, a mi még ajkain lebekett. Azután egyszer csak megfordult a sarkán és leült a földre. A következő pillanatban

feje hátrahanyatlott, jobb karja erőtlenül vágódott a kredencz sarkához és nem mozdult többet. Mire a leány hozzárohant s melléje térdelve ölébe emelte fejét, — már nem lélezett.

Boldogan mosolygó sápadt, fekete arczán megjelent valami szelid nyugalom és az örökös megnyhülés.

Abonyi Árpád.

Sziveskedjék naptárainkra megrendeléseket gyűjteni!

Halottak napján.

*Elhagyott siron imát rebegve,
Zokogva térdel egy árva gyermek.
Zokogva mondja, végy fel kebledre
Édes jó anyám! hiszen ígérted.
Kis árvád várja ígéretedet.*

*Mert óh, nincs a ki törődjön velem.
Elhagyott vagyok az emberektől,
Nincs ki így szóljon: édes gyermekem!
Ölő karok nem várnak engemet.
S mindenki elfut az árva elől.*

*S így bolyong tovább búsan, gondjaival.
A mostohaság az uti társa,
Hűs szél enyeleg vele s rongyaival
Mulatja magát, ez is oly mostoha,
Ez sem törődik az árva jajjaival.*

*Bolyongása közt így talált végre
Csendes sírkertben egy néma sírra.
Zokogva borult rá s nézett az égre,
Hisz kit e hant fed, oda szállt lelke,
... A kis árvát is magához hitta.*

Rugmiska.

UJDONSÁGOK.

Ujra éled a hit. Ezen a czimen Zichy Nándor gróf az Uj Lapban a következő klasszikus szavakban foglalja össze a III. katolikus nagygyűlés tanulságait:

Megvolt a katolikus ünneplés. Ezer és ezer ember tért vissza községébe és elbeszélte, amit látott és hallott. A Gellért-hegyen fényvilágban emelkedett ég felé a szent kereszt. Végigvonult a fő- és székváros utcáin száz meg száz égő gyertyával az élő hit lángjával szívében az Oltáriszentséget dicsőítő menet. Nem fért a templomba a sokaság és köröskörül a piaczon és utcákon zengett a lelkes ének. A hercegprimást, a katolikus egyház bibornokát láttuk az érsekek és püspököktől körülvéve a katolikus nagygyűlés termében megjelenni és hallottuk a világi hatalomtól és a föld javaitól megfosztott pápát szünni nem tudó éljenekkel ünnepelni, mint soha nem ünnepeltetett. Három napig egymásután folyt a szó a katolikus hitigazság és világnézetek magasztalása közt és a kereszténység zászlóját fenn lengeté és követelt jogot és elismerést a társadalomban és államban: és világosság hatotta át az elméket és minden szív erősebben dobogott és mindenki lelkesedett. Legyen ennek a lelke-

sedésnek virága és gyümölcse és érjen meg az a gyümölcs, hogy boldogítsa a hazát. Ne tagadjuk meg az életben, ne rejtjük szívünk mélyébe többé azt, ami után vágyódunk: lépünk sorompóba és küzdünk hitünk, egyházunk, hazánk és királyunkért. Mi haszna a sok szónak, ha nem követik a tettek: ha megtagadjuk a társadalom és államban hitünket és egyházunkat: mint egy maroknyi pénzért Judás elárulta Krisztust!

A király balesete. Hétfőn reggel egy kis baleset érte Bécsben a királyt. Ugyanis azt jelentik, hogy mikor ő felsége Schönbrunnból a Burgba hajtatott, fogatának egyik lova megcsökönnyösödött a Babenberg-Strasse sarkán. A kocsis megfékezte a lovat, mire a király hadsegédével együtt kiszállt a kocsiból s gyalog ment a Hofburgba.

A pápa orvosa beteg. Római tudósítások szerint Lapponi, a pápa orvosa megbetegedett. Az orvosok Manzoni tanár bevonásával konziliumra gyűltek össze, hogy megállapítsák, szükség van-e operációra. A beteg állapota megnyugtató. Lapponit betegsége alatt Manzoni tanár helyettesíti a pápánál.

Magyar tanítók a pápánál. Rómából jelentik: A pápa vasárnap fogadta a magyarországi katolikus tanítók zarándoklatát, amelyet Várossy Gyula püspök vezetett a pápai trón elé. Steinberger Ferencz egyházi elnök átnyujtván a szeretet filléreit, apostoli áldást kért a tanítókra és a magyar hazára. A pápa így felelt:

— Tartsatok ki az eddigi energiával és lelkesedéssel kitűzött elvetek mellett. Örömmel adom szép működésteke apostoli áldásomat.

Ember Károly világi elnöknek a pápa ezt mondta:

— Nagyon szép tőled, hogy ebben a fontos hivatásban oly serényen működöl. A népnevelőkre kért áldást örömmel megadom.

A zarándoklat minden egyes tagja kézcsókra járult a pápához, ki megáldván a zarándokokat, nagy éljenzés között távozott.

Bomba a püspöki palota előtt. Livornóból írják, hogy vasárnap este fölrobbant egy bomba a püspöki palota előtt, a hol éppen sok gyermek játszadozott. A gyermekek közül egy meghalt, egy pedig veszedelmesen megsebesült. Az eset nagy megbotránkozást keltett, mert a robbanás a rendőrség tőszomszédságában történt.

A hercegprimás budai palotája. Vaszary Kolos hercegprimás már évek óta tervezi, hogy a várban új primási palotát építtet, mert a mostani uri-utcai ház régi, rozoga berendezésével és szűk helyiségeivel nem felel meg a célnak. Az új palota építésére mindeddig nem volt elegendő pénz, most azonban hosszas tárgyalás után megtalálták a költségekre a fedezetet. A hercegprimás ugyanis a kormány hozzájárulásával háromszázhuszezer koronáért eladta pozsonyi palotáját, a budai hercegprimási házat pedig átveszi a belügyminiszterium, amelynek egyes osztályai eddig ugyanis bérházakba szorultak. A pozsonyi és budavári palota árából megveszi a primási udvar az új palota számára a telket, mely a Mátyás-templom déli oldalán van, szemben az új pénzügyminisztériumi épülettel. Az új palotának egyik oldala a Szentháromság-térre, másik oldala a Halász-bástyára és a harmadik a Tárnok-utczára néz. A főhomlokzat a Mátyás-templommal szemben lesz. Az építést a tavasszal kezdik meg s az 1904-ik év tavaszán fejezik be. Ebben az évben avatják föl az új palotát, kapcsolatosan a Szent István-szobor leleplezésével.

Egy törvényszéki elnök szörnyü vége. Illenczfalvi dr. Sárkány József, a szolnoki törvényszék elnöke, már régóta makacs álmatlanságban szenvedett. Orvoslást hiába keresett orvoslást és türelmet a lutheránus hit nem tudott neki nyújtani, tehát kétségbe esett. Ilyen szánandó állapotban felutazott Budapestre és egy ház negyedik emeletéről alávetette magát. Szörnyet halt. A valamikor tekintélyes jogász tragédiáját általános részvét kíséri.

Tűz a vasuton. Izgalmas perczeket éltek át vasárnap azok az utasok, a kik a rákospalotai szomszédos forgalmu vonalon délelőtt kilencz órakor a nyugati pályaudvarról elindultak. A rákosi rendező pályaudvar közelében haladt a vonat, a mikor észrevették, hogy egy másodosztályu kocsikicsapó lánggal ég. Óriási riadalom keletkezett az utasok között, akik több kocsiból vészjelet adtak, a mire a vonat megállt. A közönség hanyat-homlok kiugrált a kocsikból s csak akkor csillapodott izgalma és foglalta el ismét helyét, a mikor az égő kocsiban a tüzet eloltották. A vonat visszament a nyugati pályaudvarra s az utasok az indulófélben levő bécsi vonattal utaztak el ismét. Hogy a tűz miként keletkezett, még nem tudják, mert a kigyuladt kocsik véletlenül üres volt.

A király Budapesten. Az eddigi rendelkezések szerint a király november 5-én hosszabb tartózkodásra Gödöllőre jön s onnan időnkint Budapestre látogat. Gödöllőn többször udvari vadászat lesz.

Áradás Szicília szigetén. Cataniából jelentik: A sok esőzés következtében a folyók kiáradtak. A catania-szirakuzai vonalon a forgalom szünetel. A földek el vannak öntve és nagy kárt szenvedtek, különösen Bicocca vidékén, a hol a vasut egy kilométernyi vonalon elpusztult. Néhány vasuti őrházban a vasuti örök családja komoly veszedelemben forog. Hogy mi történt az elöntött vonal töltéseinek dolgozó munkásokkal, még nem tudják. Innen különvonat ment katonákkal és mentőcsónakkal a szerencsétlenség színhelyére. A víz, amely 5 méternyi magasságot ért el, 8 kilométer hosszúságú vonalon elöntötte a földeket. A falusi lakosság a háztetőkre menekül és lövöldözéssel kér segítséget. A tartomány más részeiben a medrűkből kilépett folyók falakat sodornak el és elpusztítják a szőlőket.

Szerencsétlenség egy papirgyárban. Lócséről írják: Az Első Magyar Papirgyár-Részvénytársaság horkai gyárában a minap szerencsétlenség történt, amelynek két fiatal munkásleány lett az áldozata. A gyár papirkészítő osztályának első emeleti termében egy nagy papírvágógépet helyeztek el. E gép súlyát nem bírta el a padló, bár alátámasztották több vastag gerendával a földszinti teremben, a hol harmincz leány dolgozott. A padló a minap hirtelen leszakadt és alázuhanó omladékai agyonütötték Dulai Erzsébet és Dusik Borbála munkásleányokat; egy férfimunkás súlyosan megsérült. A vizsgálat adatai szerint a menyezetet tartó vasszerkezet egy csavarja, melyhez nem lehetett hozzáférni, valószínűleg a kénsavas gázok behatásától elrozsdásodott, s eltört. A vasoszlopokat a gép elhelyezése előtt néhány nappal festették újra s akkor semmi gyanus jelet sem vettek észre rajtuk.

A hercegprímás nevenapja. Vaszary Kolos, bibornok hercegprímás október 30-án csütörtökön ünnepelte nevenapját. Ebből az alkalomból az udvari papok és a primási uradalom tisztjei Esztergomból a fővárosba jöttek és az itteni kerületi papsággal meg a testületekkel

együtt tisztelegtek a biboros egyházfejedelemmel. Egyházi és világi méltóságaink közül is sokan járultak eléje köszöntésre.

A „Páduai Szent Antal Lapja“ ez évi október közepi számában hódolt már a jóságos főpapnak illő tisztelettel, mire ő eminenciája a következő levéllel felelt a lapnak: „Tekintetes Buday Aladár urnak, a „Páduai Szent Antal Lapja“ szerkesztőjének Budapesten. — Páduai szent Antal tiszteletének terjesztésén fáradozó, az irgalmasság és tevékeny felebaráti szeretet szolgálatában álló lapját ezennel melegen ajánlom a hiveknek és reá Isten bőséges áldását kérem. Kelt Budapesten, 1902. október hó 21-én. Vaszary Kolos bibornok, hercegprímás, érsek.“

Miután engedelmet is adott rá ő eminenciája, hogy ezt az ajánló levelet nyilvánosságra hozzuk, azon kérésrel nyomattuk azt ide a Magyar Néplapba, hogy buzgó szívü olvasóink szerkesztőnknek ezt a másik katolikus hitbuzgalmi lapját is felkarolni és terjeszteni szivesek legyenek. Páduai Szent Antal Lapja megjelenik havonta kétszer, bő tartalommal, szép képekkel; előfizetési ára egész évre csak 4 korona. Mutatványszámot is szivesen küld a kiadóhivatal (Budapesten, VIII., Mária-utca 11.) Van szent Antalnak lapja nálunk német és tót nyelven is, azok havonta csak egyszer jelennek meg, áruk egész évre csak 2 korona 50 fillér.



Vaszary Kolos bibornok, hercegprímás, esztergomi érsek.

Magrabolt halott. Október tizennyolczadikán Martonvásár és Kelenföld között hirtelen meghalt a vonaton Paál Dénes veszprémi nyugalmazott mérnök. Holttestét behozták a fővárosba s a törvényszéki orvostani intézetbe szállították. A halott zsebében levő hétszáztizzenhat koronát a rendőrség lefoglalta és másnap átadta az első kerületi előljáróságnak. Az elhunyt mérnöknek utitáskája is volt, a rendőrség azonban nem sok ügyet vetett rá, át se kutatta. Most kiderült, hogy az elhunyt mérnök gazdag ember volt s nagy vagyont vitt magával a táskájában. A fölfedezésre a jelentkező örökösök nevében Paál Dénes veje, Corsan-Avendano Gábor dr. nyugalmazott tankerületi főigazgató juttatta a rendőrséget. Az előljáróságról elhozták a táskát, megvizsgálták s összesen hetvenháromezer koronára részvényt találtak benne. Az elhunyt veje azonban kijelentette, hogy hiányzik a táskából harminczhatezer korona készpénz, amit elutázása előtt Veszprémben a takarékpénztárnál vett át Paál Dénes. A főigazgató följelentést tett az ismeretlen tettesek ellen halottrablás miatt s a rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy kik foglalkoztak legelőször a halottal. Hosszu nyomozás után ma azután kiderült, hogy a holttestet a halotyszállító vállalat Bencze Pál nevű kocsisa rabolta meg. A kocsi s a főkapitányságra kísérték, a hol bevallotta bűnét. Arról azonban, hogy hová tette a pénzt, nem akar vallani. Detektívek kinyomozták, hogy Bencze Pál a múlt héten néhány napig vidéken volt s valószínű, hogy akkor rejtette el a harminczötezer koronát. A kocsi s letartóztatták s a rendőrség most vidéki rokonainál kutatja a pénzt.

Arad öröksége. Arad városának, amelynek vagyonát a tömeges és nagyszabású sikkasztások alaposan leapasztották, váratlan nagy örökség jutott. Grácban meghalt Weitzner János nagyiparos, aki sok milliót hagy maga után s akinek Aradon is óriási vagon-gyára van. Weitzner vagyona legnagyobb részét Arad városára hagyta, mint ez fölbontott végrendeletéből kitűnik.

Intelligens koldus. A veszprémi rendőrség a minap egy kopott csavargót fogott el, mivel engedély nélkül koldult. Bástyán Sándor egykori törvényszéki aljegyzőnek mondta magát, de kiderült, hogy csak díjnok volt. Az elfogott Bástyán nagyban hangoztatta, hogy ő nem olyan közönséges koldus, mint a többi, ő intelligens koldus, mert ő csak uri embernél kéreget. A szörnyű módon intelligens koldus kiléte iránt a veszprémi rendőrség Léván kérdezősködött, a mely várost illetőségi helyének nevezte meg.

Vallomás a halálos ágyon. Klotz Ádám hidegkúti földbirtokost Péter nevű öcsese váltóadósságért bepörölte, de a felperest keresetével elutasították, mert Klotz Ádám megesküdött, hogy a váltón levő aláírás nem az övé. Klotz Péter erre hamis eskü miatt emelt vádat bátyja ellen, akit két tanu vallomása alapján el is ítélték egy esztendei börtönre, amely büntetést a Kuria hat hónapra szállított le. Klotz Ádám, miután büntetéséből már két hónapot elszenvedett, pörújítással élt s a temesvári törvényszék most fölmentette. Klotz Péter egyik tanuja, Reinholtz ugyanis halálos ágyán kijelentette gyermekei előtt, hogy bánja esküjét és intette gyermekeit, hogy soha hamis esküt ne tegyenek.

A gép áldozatai. A cséplőgép évenként megszedi a maga adóját a gazdasági munkások köréből. Nem egy derék munkás vesztette már el életét ily módon s nem

egy család maradt nyomorban, megfosztva a kenyérkeresőjétől. Így volt ez eddig is s fájdalom így lesz ezután is. De bár az ilyen szerencsétlenség mindenkor borzalmas, megszünteti a vele járó nyomort és enyhíti a kétségbeesést az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár humanus intézménye, melynek tág tere nyílt az elmúlt nyáron is a jótékonyág gyakorlására. Ezuttal csak 3 példát hozunk fel, mint jóakaró figyelmeztetést arra vonatkozólag, hogy mily könnyen érheti halálos baleset még a legóvatosabb gazdasági munkást is, s mily jól teszi mindenki, ha ezzel számot vetve s elkészülve minden eshetőségre, a könnyen beállható szerencsétlenség ellen biztosítja magának az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár áldásait.

Pestmegyében, Tószeg községben Olsa János gazdasági munkás önhibáján kívül beleesett a cséplőgépbe, amely egy pillanat alatt összemorzsolta. Koch Jánost a tolnamegyei Gyöngyös községben érte hasonló baleset. Kovács Sándor cséplőgép-tulajdonosnál volt alkalmazva etető gyanánt s amikor a dob háta mögött összetorlódott szalmát eligazította, véletlenül belépett a dobba, amely úgy összevagdalta, hogy rövid idő múlva meghalt. Kiss István fűtőtű a báró Vay-féle tiszalöki uradalomban a gép kereke kapta el, s ez a munkás is életével adózott e véletlen szerencsétlenségnek. Mind a három ember derék, józan, szorgalmas munkás volt, s mindháromnak özvegye s kiskorú gyermekei maradtak, teljesen gyámol nélkül. Az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár mindhárom özvegynek 400—400 korona haláleseti segélyt utalt ki. Ajánljuk mindenkinek figyelmébe e megszívlelendő példákat.

A király köszönete a gazdáknak. Széll Kálmán miniszterelnök leiratban értesítette Béli Ákos gróf főispánt, hogy a király azon kolozsvári gazdáknak, kik a Mátyás-szobor leleplezése alkalmával József Ágost főhercegnek buzakalász-koszorút adtak át a trón elé juttatás céljából, köszönetét fejezte ki és ennek tolmácsolásával a miniszterelnök Béli Ákos főispánt bizta meg.

Jégeső októberben. Hajdu-Dorog város határában a múlt héten félórát tartó jégeső volt. Mogyoró nagyságu jég zuhogott alá s a mezőn dolgozó munkások a közel eső tanyák ereszei alá menekültek előre.

Nagy sikkasztás Aradon. Az ottani „Ipar és Népbank“ igazgatója Böhm Adolf az intézet pénzből 350.000 koronát elsikkasztott. Bűne váratlanul derült ki és nagy megütközést keltett városszerte. Névtelen levél érkezett ugyanis az elnökséghez, mely Böhmöt visszaélésekkel vádolja. A vizsgálat aztán kiderítette, hogy a névtelen levél sorai igazságot közöltek. A bank létalapja ezzel tökéletesen megingott. — Erről a szomorú esetről találóan énekelő Iródeákunk e heti dalában. Tanulj magyar már egyszer, ha máson nem, hát saját káromdon!

Nyilvános köszönet. 9 év óta szenvedett feleségem fejfájás-, szédülés-, testszaggyatás-, ájulások-, és álmatlanságban, midőn az ön által ajánlott, hatásos, kettős elektromágneses keresztet vettem használatba, mely annyira használt, hogy feleségem ma már teljesen egészséges. Így tehát feleségem és én a legnagyobb hálával tartozunk Önnek. Hlatschek Ferencz festőmester az I. Kalapgyár részvénytársaságban, Budapest Gizella-ut 42. Ezen köszönetet kapta Müller Albert ur. Budapest, V. Vadász-utca 42/Gy. a kettős elektromágneses kereszt B. R. 86967 feltalálója.

Németh Ambrus ur mai hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

Népek és nemzetek.

A keresztények győztek Ausztriában!

Alsó és Felső-Ausztria tartományi képviselőiket szerdán választották. A katolikus középpártiak megtartották összes falusi kerületeiket, még ötöt szereztek hozzá és csak egyetlen kerületbe jutnak pótválasztás alá. Még pedig mindenütt oriai többséggel győztek! A katolikus osztrákok önérzete tette azt lehetővé, hogy egyetlen liberális, szocialdemokrata vagy nagynémet jelölt sem kapott mandátumot. A városokban november 5-kén lesz a választás.

Keresztények üldözése.

Tangerben Corper angol papot egy arab meggyilkolta. A gyilkos a moséba (egy török imaházba) menekült, de a szultán elfogatta és lefejeztette. Emiatt most még nagyobb az arabok elkeseredése az európaiak ellen. Ugy hallatszik, hogy a miszionárius megölése csak bevezetés volt az európaiak lemészárlásához. Az összeesküvést azonban még idejekorán fölfedezték és sok arabot elfogtak.

Czár és szultán.

A czár megharagudott a szultánra, mert az Turkhán pasát küldte üdvözlésére Livádiába, aki pedig a montenegrói fejedelmet üdvözölte. A czár megkívánja, hogy egy török herceget és ne egy pasát küldjenek hozzá, miután ő is nagyherceget küldött Konstantinápolyba.

Az angol király ünneplése.

London városa három napos fényes ünnepséget rendezett annak örömeire, hogy a király szerencsésen meggyógyult. Disz-istentiszteletet, katonai parádét, fényes fogadtatásokat rendeztek, melyeken VII. Edvárd király mindenütt megjelent. Az utakat és kikötőket pazarul feldiszitették.

Berlin kölcsöne.

A német birodalom fővárosának terjeszkedése sok új utat, teret és községi épületet tett szükségessé. Berlinben ezt nem pótdók kirovásával, hanem egy nagyobb kölcsönből akarják fedezni, melynek összege kétszáz millióra rug.

A határ tisztelete.

Avrinourt francia város közelében egy odavaló kovácslegény engedelem nélkül akart átmenni az ország határán. Miután többszöri felszólításra sem fordult vissza, a német határőr agyonlőtte őt. Ez a határ jogos védelme volt, melyért a francziák ugyan berzenkednek, de haragra nincs igazi okuk. Mi pedig azt kérjük: Hány lengyel zsidó hullana el ekkép a vereczkei szoros körül, ha a magyar határt is ily ébren védenék a csendőrök?

Pestis és éhinség Indiában.

Főtisztelendő Pelksman Gottfrid Lahore (Penschab) püspöke a következő sorokat intézi a katolikusokhoz.

Lahore 1902. április 3-án. A pestis, amely szeretett missziókat hosszú időn át eddig még kimélte, jelenleg borzasztó mértékben ütötte föl fejét. Nyolcz nap alatt magában Penschab-ban 21,389 ember halt meg pestisben. Mily megfoghatatlanok azonban Istennek rendelései! Az ember szintén azt mondaná, Istennek szándéka a pogány szülőket elvenni, hogy gyermekeit a misszióknak biztosítsa, hogy üdvösségüket fellelhessék a kereszténységben. A két utolsó

éhinség időszakára ezekre menő gyermeket hozott a katolikus misszióknak. A jó és buzgó katolikusok segélyzése nélkül sohasem vehettünk volna fel annyi száz árva gyermeket, kik most mind hithű katolikusok. Idegen segély források nélkül azonban lehetetlen ezek eltartásáról gondoskodnunk, míg maguk megkereshetik kenyereiket, azért is bizalommal fordulok ismét szeretett katolikusokhoz azon kéréssel, hogy a jól megkezdett munkánkban segítsenek. Ha megfelelő alamizsnát kaphatnánk, örömezt fölvennénk még néhány száz árvát, kik pestisben elhalt szülőiket túlélték.

A könyöradományokat kérjük vagy egyenesen főtisztelendő Pelkmans Gottfrid címére küldeni Lahore Keletindia-ba, vagy Göttler Rochus nevére, Bécs I. kerület, kapuczinus zárdába. Hálánk elismeréséül a kegyes adakhozónak megküldjük India látképet.

MAGYAR GAZDA.

November havi teendők.

A konykakertben. E hóban az ásás, rigolozás, és a veteményágyak, illetve táblák trágyázása napirinden levő munka. Mindenféle gyökeres és gumós növények fölszedetnek és alkalmas helyen télire elrakatnak. Téli endivia, katánysaláta gyökerei téli fogyasztásra pinczébe tétetnek. Korai használatra sárgarépa, petrezselyem, pasztinyák, spenót, sóska, saláta e hóban elvethetők. Ha a múlt hóban még nem duggadtuk volna el a vörös-, csupros-, bokor- és fokhagymákat, ugy e hó elején végezhetők. A téli saláta megkapálása, kissé falevével való betakarása hűvösebb idők beálltával kívánatos. Ugy szintén a szamócza-ágyak trágyázása, valamint annak fölporhanyítása szintén elvégzendő. A spárgatövek szárainak leválgatása és érett trágyával való behintése multhatlanul szükséges, — valamint mindennemű kóró, paraj, krumpliszár és spárgaszárak rakásra gyűjtve elégetendők.

A gyümölcsösben. Az előbbi hónapban megkezdett munkát, pl. görözést, rigolozást, fák ültetését e hóban legcélszerűbb végezni — mivel tavasszal a gazdára ugy is számtalan sietős munka vár; míg most ideje ugy is engedni, komótosan lehernyőzhat; a fák vízajtásait, valamint az egymást erő — vagy keresztben fekvő ágait kivagdhatja, illetve lefűrészelve éles késsel simára faragva a sebhelyeket oltó viaszszal bekeni. A fiatal gyümölcsfákat a hideg ellen védve igen tanácsos — sárgaföld, mész, friss marhatrágya és korom vagy marhavért összekeverve, ezekből ritka péppet készítsünk egy veder vagy ócska kannába s egy meszelővel a fácskák derekát, sőt még a vastagabb ágait is bemeszeljük. A meszelést legjobb a délelőtti órában végezni, hogy a meszelés estig megszáradhasson. Fagyos időben végzett meszelés nem ér semmit — mivel a meszelés leomlik. E meszezés nemcsak a mindenféle hernyópetéket, melyek a fa derekán lévő kéreg alatt vannak pusztítja el, hanem a fácskát s annak déli oldalon lévő derekát is a fagyfoltoktól menti meg. Ilyen fagyfoltokat különösen jó erőben lévő fiatal gyümölcsfáknál tavasszal — mintha égett fekete foltok volnának — a fácska déli oldalán találhatjuk. Ez onnan következik, hogy napsugarak délről a fácska sejtfalát fölengedik s éjjelre a rákövetkező erős hideg megfagyasztja; míg ha a fácska be lett meszelve, e fagyfoltok elő nem fordulhatnak, mert a fehér szín a napsugarat visszaveri. Sőt, ha ezen keverék mészbe még egy kis

carbolineumot vagy kátrányt teszünk, a fácskát a nyulak garázdálkodásaitól is megmenthetjük. De mégis, szabadon álló fiatal gyümölcsfát, tanácsos télire ezen kívül zsup, szalma, kukoricaszár, napraforgószár vagy náddal körül bekötni, hogy mégis kedvenc oltványaink biztonságban lehessenek. A rókahájjal való védekezés nem vezet eredményre.

A szőlőben. E hóban a gazda a szőlőjét a téli nyugalomra készíti elő, mi a különböző vidékek szokása és szükségletei, valamint a művelési mód szerint egymástól némileg eltérő munkákból áll. Oly vidékeken, hol a fedés gyakorlatban van, kopaszfej vagy rövidcsapos művelet mellett ez csak a földnek a tövekhez húzásából áll, míg szálvesszős műveleteknél a vesszőket, erdélyi karikásnál a czombokat is le kell fedni; a fedésre oly vidékeken, hol a téli havazások nagyok, elegendő annyi földet huzni a vesszőkre, mi azokat eltakarja, míg szárazokon azok egészen földdel fedendők be.

Fedés előtt czélszerű a kitermett szálvesszőket levágni, hogy ezekre a fedési munkát pazarolni ne kellessen s még az is előnye, hogy a tőkék nem szenvednek annyi nedvességet, mint ha tavasszal vágjuk le; ügyeljünk azonban, hogy fölösleges és károsan ható csonkokat ne hagyjunk a tőkefejen.

Ugyanezen alkalommal megszedhetjük a gyökereztetésre szükségelt sima vesszőket is, mi mellett arra ügyeljünk, hogy csak jól kifejlődött, érett és a tőkén nem szükséges vesszőket szedjünk le, a fajtákat pedig gondosan elkülönítsük.

Száraz fekvés mellett már ősszel lehet a megszedett vesszőket rendszeren iskolába is dugványozni, a minek ily talajoknál — hol a szemek meg nem vakulnak — azon előnye van, hogy a téli nedvesség jobban kihasználható, a gyökérképződés tavasszal hamarabb megindul s már az első évi fejlődés sokkal erősebb lesz, nehezebb vagy nedvesebb földben azonban mindig jobb tavaszig várni s csak akkor dugványozni.

A hiányzó tőkék pótlását száraz talajban úgy bujtás, mint gyökeres vesszők ültetése által szintén megkezdhetjük. Egyébb munkák befejeztével megkezdhető a trágyahordás és trágyázás is

A méhészet. E hóban a méhesgazdának munkásai körében vajmi kevés teendője akad. Naponkint még a meleg órákban ki-ki röpülnek, — de leginkább a rablóktól és az egerektől oltalmazzuk meg őket. Ha a méhes czélszerűen van építve és berendezve s a kasok is elég melegtartók, úgy más védelemre nincs szükség, mint hogy a röplyuk homlokzatot a betolható deszkákkal elzárjuk, az egész homlokzat azonban csak a nagyobb hideg beálltával zárandó el, addig pedig a röplyuk előtti deszka betolatlanul maradhat. A kasok hézagait szénával tömhetjük ki; a hideg ellen még burkolatokkal, vagy eléjük akasztott gyékényekkel is oltalmazhatjuk. **Horváth Sándor.**

MINDENFÉLE.

A szerb királyi pár idillikusnak éppen nem mondható házaseletéről a következő érdekes részleteket jelentik Belgrádból: Sándor király és Draga királyné között már régóta feszült a viszony, mert a királyné azzal gyanúsítja férjét, hogy pásztorórákat tart a hugával. De nemcsak ilyen érzelmi momentumok játszanak bele a házaspár egymástól való elhidegülésébe, hanem pénzügyi okok is napról-napra nagyobbá

tették azt. Sándor király ugyanis nem kapja rendszeren és teljesen az évi czivillistáját, miért is elvonta feleségétől a gombostüpenzt, ami harminc ezer frankot tesz ki. Draga királyné, bár külföldi takarékoknál sok pénze van heverőben, ezt természetesen nagyon zokon vette s heves jeleneteket rögtönzött az elveszett összegért. Időközben, miután egy újabb államkölcson nem sikerült, Sándor pénzügyi zavarokba jutott, úgy, hogy feleségéhez fordult, kérve, segitené őt ki. Draga királyné meg akarván bosszulni magát a gombostüpenzesetért, ridegen megtagadta férje kérését, amiből szóváltás, majd később izgatott veszekedés lett. Allítólag tettelegességek is történtek s a harczoló feleket udvari emberek választották szét. Draga királyné nagy felindultságában ki akart ugrani az ablakon, de ebben megakadályozták. Aztán el szándékozott utazni végkép Belgrádból, s csak a miniszterek fáradozásainak sikerült, hogy nagyobb botrányoknak elejét veendő, erről a tervéről egyelőre lemondott.

Nők mint orvosok. Minden időben és minden népnél foglalkoztak a nők a betegek gyógyításával. Ez azonban legtöbbször kellő tanulmányok és minden jogositvány nélkül történt. A perzsáknál, zsidóknál, főniciáknál, rómaiaknál és görögöknél nagy számmal működtek nőgyógyítók, helyesebben kuruzslók. Amikor azonban működésüknek a közjóra hátrányos voltát fölismerték, továbbitevékenységüket betiltották. Sokan voltak köztük, kik önszorgalommal, vagy valamely híres orvos mellett segédkezve szereztek maguknak gyakorlati ismereteket és többnek közülök a nevét is megörökítette az orvostörténeti irodalom. De nem csupán orvosi kvalifikáció nélkül való nőgyógyítók voltak a régiebb időkben, hanem voltak szabályszerűen egyetemen graduált nőorvosok is. Bachi Dorottya a XI-ik században, Bassi Laura pedig 1731-ben promoveáltatott a bolognai egyetemen. Híres orvosnő volt Manzolini Anna, aki a bolognai egyetemen a bonctan tanára is volt. A nőgyógyászat terén Boidin és La Chapelle asszony tettek nagy hirnévre szert; mindezeket azonban úgy működésre, valamint hirnévre is messze tulszárnyalta Exleben Dorottya, akit III. Frigyes császár rendeletéből Halleben 1745-ben orvos-doktorrá avattak. Eszerint tehát orvosi diplomával egyes nők már századokkal azelőtt is dicsekedhettek.

Terjesszék a „Magyar Néplapot!”

Nyilttér.

Vérgyógyítás (Hemopatia)

Ezen új eredeti gyógymód rendkívüli jó sikerrel lesz alkalmas mazva köszvény, asztma, sziv, vese, gyomor, bél- és hólyagbántalmaknál, súlyos idegvér és hörbajoknál. Biztos védelem szélhűdés és elmezavar ellen. 12 év óta ki lett próbáltatva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének

Dr. Kovács J. egyetemi orvosnak (Hemopatia) rendelő intézete van
Budapest, V., Váci-körút 18. sz.

Rendelés naponta 9—1. és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol. Betegeket intézeten kívül is kezel. Nehéz betegeknek biztos gyógymódja.

Kérünk czimeket, a hová mutatványszámot érdemes küldeni.

Közgazdaság.

Vetőmagsegély. Az ország egyes részein részint az árvíz, részint pedig nagy jégesők oly károkat okoztak, hogy egyes kisgazdák még földjeik bevetéséhez szükséges vetőmaggal sem rendelkeznek. Nehogy a károsult kisgazdák földjeiket bevetetlenül legyenek kénytelenek hagyni s ez által a baj még fokoztassék, **Darányi Ignác** földmívelésügyi miniszter intézkedett, hogy a segélyre leginkább rászorult kisgazdák kedvezményes áron megfelelő vetőmagot kaphassanak s a miniszter rendeletéből mintegy 7000 mm. buza- és 3000 métermázsa rozsvetőmag osztatott ki a károsult kisgazdák között, összesen mintegy 140,000 korona értékben.

Budapesti piaczi árak:

Buza: Tiszavidéki 7-35 kor., tolnamegyei 7-45 kor., pest-megyevidéki 7-25 kor., zentai 7-10 kor., verbászi 6-75 kor., szerbiai 6-87 kor.

Rozs: 6-15 kor.

Zab: 5-70 kor.

Tengeri: 5-45 kor.

Az árak 50 kg.-kint értendők. A mult héthez képest tartott ár tapasztalható.

Liszt: Átlagos jegyzések Budapesten:

0	1	2	3	4	5	6	7	8
25-90	25-60	25-60	24-40	23-40	23-	22-30	21-30	20-80

Korpa: Finom 8-10 kor., durva 8-30 kor.

Ne aggódjon

Ha bármiféle betegség gyöttri is, rendelje meg a páduai Szt. Antal balszamat. Bámulatos az az eredmény, melyet a páduai Szt. Antal balszam gyógyító hatásával elért, már egy üveg elhasználása után is! Felmötteknél és gyermekeknek egyaránt használható főképp a következő bajoknál.

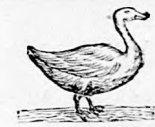
Mindennemű gyomor bajnál, étvágytalanságnál, főfájásnál, ha az idegességtől származik is, hideglelésnél, Hasbántalmaknál székrekedésnél, vese és máj bajoknál, izom és csusz bántalmaknál, továbbá köszvényénél úgy bevéve mint bedörzsölve utólérhetetlen hatása van.

Kapható a feltalálónál

HÜBNER LÁSZLÓ gyógyszerésznél
BAJÁN.

továbbá **Török József** gyógyszerészterében Budapest, Király-u. 12. csak akkor valódi ha a feltaláló nevével és peesétjével van ellátva és kő korszóban van.

Ára 1 korona 20 fillér, használati utasítás mellékelve van minden korszónál.



Olcsó cseh ágytollak!

5 kiló sötét fosztott 9 korona 60 fill. jobbminőségű 12 kor, fehér pehelykönnyű fosztott 18 korona, 24 korona, hófehér pehelykönnyű fosztott 30 kor., 36 kor. *Szállítás bérmentve utánvétellel.*

Csere és visszavétel a szállítási-díj megfizetése mellett engedélyeztetik.

Benedict Sachsel, Lobes II.

Posta PILSEN, Csehország.

HIRDETMÉNY.



Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XI. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak. — A Magy. Kir. Pénzügyminiszterium által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magyar Királyi Szab. Osztálysorsjáték Sorsolási Terve.

Tizenegyedik sorsjáték. 110,000 sorsjegy, 55,000 nyeremény.

Első osztály <i>Betét 12 korona</i> Huzás: 1902. nov. 20. és 21.		Második osztály <i>Betét 20 korona</i> Huzás: 1902. dec. 17. és 18.		Harmadik osztály <i>Betét 32 korona.</i> Huz.: 1903. jan. 13. 14. és 15.		Hatodik osztály <i>Betét 24 korona</i> Huzás: 1903. márczius 26-tól április 22-ig				
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben Korona 1,000.000 (Egy millió.)				
1 à	60000	1 à	70000	1 à	80000					
1 à	20000	1 à	25000	1 à	30000	Amelyik ezen 500 nyeremény közül utolsonak huzatik ki, kapja a jutalmat.				
1 à	10000	1 à	10000	1 à	20000					
1 à	5000	1 à	5000	1 à	15000					
3 à	2000	3 à	3000	3 à	10000					
5 à	1000	5 à	2000	5 à	5000					
8 à	500	8 à	1000	8 à	2000					
30 à	300	20 à	500	10 à	1000					
100 à	100	110 à	300	120 à	500					
3350 à	40	4350 à	80	4850 à	130					
3500 nyer.	Kor. 263000	4500 nyer.	Kor. 528000	4500 nyer.	Kor. 919500			1 Jutal.	600000	600000
								1 Kor.	400000	400000
								1 nyer.	200000	100000
								1 à	100000	100000
								1 à	80000	80000
								1 à	60000	60000
						1 à	50000	50000		
						1 à	40000	40000		
						2 à	30000	60000		
						2 à	24000	50000		
						4 à	20000	80000		
						5 à	15000	75000		
						25 à	10000	250000		
						50 à	5000	250000		
						405 à	2000	810000		
						760 à	1000	760000		
						1140 à	500	570000		
						30600 à	200	6110000		
						33,000 nyer. és jut.	kor.	10.555,000		
Negyedik osztály <i>Betét 40 korona</i> Huzás: 1903. február 10. 11. és 12.		Ötödik osztály <i>Betét 32 korona</i> Huzás: 1903. márczius 4. és 5.								
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona							
1 à	90000	1 à	100000							
1 à	30000	1 à	30000							
1 à	20000	1 à	20000							
1 à	15000	1 à	15000							
3 à	10000	3 à	10000							
5 à	5000	5 à	5000							
8 à	2000	8 à	2000							
30 à	1000	10 à	1000							
100 à	500	120 à	500							
3360 à	170	4850 à	170							
5000 nyeremény	Kor. 1.120,500	4000 nyeremény	Kor. 1.076,000							

Az I. osztály huzása 1902. november 20. és 21-én tartatik meg. A huzások Magy. kir. állami ellenőrző hatóság és kir. közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a Huzási teremben (II., Eskü-tér, bejárat a Duna-uteza felől). Sorsjegyek a magy. kir. szab. osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók. **A Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága**

Lónyay.

Hazay.

Kettős elektromágneses kereszt

R. B. 86967. szám.

E készülék gyógyít és segít fej-, fül- és fogfájásnál; a migrén, neuralgia, vértolulás, sápkór, szédülés, a fülzúgás, nagyothallás, a szívverés, szivgörcsök, asztmatikus rohamok a gyomorgörcsök s egyéb görcsök, az étvágytalanság, a melynek a normális orvosi kezelés szerint villamos áram a gyógyító szerepe. E készüléknek tagadhatatlan előnye az, hogy nemcsak időről-időre, de állandóan jótékony villamos áramot áradoztat szét a testben s míg egyfelől szinte bámulatos sikerrel gyógyít, másfelől a leghálátatosabb óvószert az emberi szervezetet megrohanó betegségek ellen.



hideg kezek és lábak, a csusz, koszvény, ischias, bajaiban; influenzában s a velejáró hátfájásoknál; különösen idegbántalmaknál s a velők járó állmatlanság bajaiban; a rendetlen vérkeringés bajaiban s még sok más oly bajban, a melynek a normális orvosi kezelés szerint villamos áram a gyógyító szerepe. E készüléknek tagadhatatlan előnye az, hogy nemcsak időről-időre, de állandóan jótékony villamos áramot áradoztat szét a testben s míg egyfelől szinte bámulatos sikerrel gyógyít, másfelől a leghálátatosabb óvószert az emberi szervezetet megrohanó betegségek ellen.

Nagy figyelemre méltó az a körülmény, hogy huszéves betegségeket teljesen meggyógyított. Az irodámban lévő ellismerések és bizonyítványok, a melyek a világ minden részéből hála-lássa emlékeznék meg találmányomról, mindenkor mindenki által megtekinthetők.

A kút legkésőbbben 14 nap alatt nem gyógyít meg készülékem, az visszakapja a pénzét. A hol már minden haszталan volt, kérem, tessék a készülékemet megpróbálni.

Nagy készülék ára 6 korona.

Oly betegségek ellen való, melyek 15 évnél nem hosszabbak.

Kis készülék ára 4 korona.

Csak gyermekeknek s nagyon érzékeny nőknek való.

Rözponti eladási és szétküldési hely a bel- és külföld részére:

MÜLLER ALBERT, Budapest, Vadász-u. 42/Gi. Kálmán-u. sarkán.

Első országos műfestészeti és iparművészeti intézet.

Blaskovics BÁTORY MIHÁLY műfestész

Szabadka, VII. ker., Erdő-utca 66. sz.



Templomfestés stilszerűen. Gipsz-, márvány (stucco). — Oltárképek, oltárépítés és márványozások. Tervek, rajzok készítése, rajzok nagyítása.

Toronykeresztek aranyozása állvány nélkül.

Továbbá templommeszelés, toronyok eső által le nem mosható festéssel. Költségvetést és mintákat bérmentve.

— Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón. — Szegényebb egyházaknak 25% engedmény!

Jótéteménynek bizonyul minden családban a —

— **Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé** használata. —

Gondos háziasszonyoknak és lekedjék tovább ezt az egészséges kávé italt bevezetni.

A legajánlatosabb pótkávé és a legjobb és legkedveltebb pótlás a babkávé helyébe.

Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé csakis az eredeti csomagokban valódi, a melyeken a »Kneipp« védjegy és a Kathreiner név rajta áll.

A ki birtokára

Jelzálog-kölcsönt

akar felvenni, forduljon bizalommal

a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetéhez
Bpest, V., Géza-utca 2. sz. (saját ház).

Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főzélja azonban, hogy a közép- és kisbirtokosokon segítsen. Ezért

kölcsönöket már 300 koronától kezdve ad.

A ki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó kölcsönével segíthet terhén. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki s mérsékelt díjért minden, a kölcsön körüli, teendőit ellát.

Kölcsönök a földbirtok fele értékéig 15, 22, 25, 33¹/₂, 34, vagy 50 évi törlesztésre engedélyeztetnek.

Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt fel nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor minden díj nélkül visszafizetheti.

Az intézet jelenleg 5⁰/₁₀-os és 4¹/₂⁰/₁₀-os záloglevél kölcsönöket ad s az 5⁰/₁₀-os kölcsönök minden levonás nélkül

készpénzben

fizettetnek ki.

A kinek kölcsönre van szüksége, forduljon bizalommal az intézethez, mely egyszerű levélre birkinék szívesen ad felvilágosítást.

TANNIN-csokoládé

a hasmenést

megszünteti

gyermekek és felnőttek

részére.

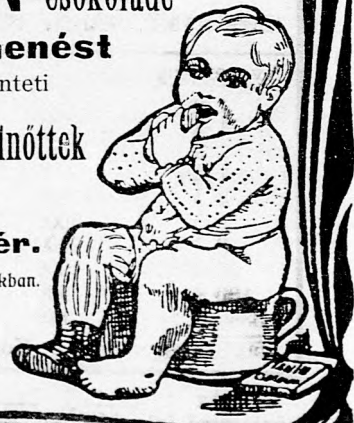
1 drb 40 fillér.

Kapható a gyógyszerárakban.

Készítő:

STRAKA ÖDÖN,

Mohol.



**Első délmagyarországi
oltárpítészet, szobrászat és aranyozó műintézet.**

Alapított: 1890-ben



Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy műtermemet kibővíttem, melyben készítek új oltárokat, szobrokat, stációképeket vászonra és pléhre festve és fából faragva dombor mában polichromizva művésziesen kidolgozva, valamint régi oltárokat újbbi felek, márványozok. Aranyozok Régi oltárképeket kijavítok és megújítom. Új oltárképeket hírneves festőművészek közreműködésével helyre állítom, Jézus, Mária szive szobrait, Pádai Szent Antal szobrait fából faragva és polichromizva.

Cm.	100	110	120	130	140	150
kor.	100	120	140	160	174	194

Tarracotta kőmasszából polichromizva

Cm.	100	120	140	150
kor.	72	100	120	140

Orosz árak és pontos kiszolgálásról gondoskodik az intézet jó birnve

Nagy Nep. János,

Temesvár-Józssefváros.

Bonáz-utca 6. sz. saját házában.

! Hirdetés !



New-York és Londonban nem kimélték meg az európai szárazföldet sem és azért egy nagy ezüstárugár indítatva érezte magát, hogy az egész készletét csak a munkaerő egy kis kárpótlása ellenében eladja. En föl vagyok hatalmazva ezen megbízást teljesíteni, miért is csupán 6 frt 60 krért küldöm a következő tárgyakat:

- 6 drb igen finom asztali kés valódi angol pengével
- 6 drb amerikai szab. ezüst villa egy darabból
- 6 " " " " evőkanál
- 12 " " " " kávéskanál
- 1 " " " " levesmerő
- 1 " " " " tejmerő
- 6 " angol Viktoria alsótálca
- 2 " hatásos asztali gyertyatartó
- 1 " teaszűrő
- 1 " igen finom cukorszórá

42 drb összesen csak 6 frt 60 kr.

Ezen 42 tárgy előbb 40 frtba került és most csak 6 frt 60 kr. minimális áron kapható. Az amerikai szab. ezüst egy kívül-belül fehér fém, mely ezüst színét 25 esztendeig is megtartja, amiért jótállok. Annak bizonyosságául, hogy ezen hirdetés

nem csalás,

kötelezem magam bárkinek, kinek az áru nem tetszik, a pénzét visszaadni. Senki se mulassza el ezt a kedvező alkalmat, hogy ezen díszes garnitúrát megszerezze, mely gyönyörű

nász- és alkalmi ajándék,

továbbá minden jobb háztartásba kiválóan alkalmas. Egyes egyedül kapható

HIRSCHBERG A.-nál

[szab. amerikai ezüstkivitelű áruház

Bécs, II., Rembrandstrasse 19. A. szám.

Telefon 14598.



Szétküldés vidékre utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében. — Tisztítópor hozzá 10 kr. Valódi csak az oldalt látható védjeggyel (egészségi fém). — Kivonat az elismerő levelek ez-reiből: Az első küldeménynyel nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy garnitúrát. Kalocsa. Majorosi János, kanonok

A küldeményt vettem s nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy küldeményt 6 frt 60 krért. Kolozsvár. Bánffy báró öcse.

Az étservice-küldeményt megkaptam, igen meg vagyok vele elégedve, küldjön még egy ilyen garnitúrát 42 drbot amerikai szab. ezüsből utánvétellel. Bozovics, Kr.-Szörény m. Keresztes S. fszbiró.

A küldött áruval meg vagyok elégedve. Krejstynopol, Galicia, Johanna testvér, a szűz Mária-társ. főnöknője.



sérvkötőkben!

KELETI J. orthopédiai műintézete ajánlja minden sérvben szenvedőnek a legújabb és modern szerkezetű 1902. évben cs. és kir. szabadalmazott sérvkötőjét. Nem csuszik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívüli fekvése által fölülmul minden más gyártmányt.

Árak:	Egyoldalú	Kétoldalú
	12 korona	24 korona

Keleti-féle cs. és kir. szab. gummi-sérvkötő, éjjeli használatra igen ajánlható.

Árak:	Egyoldalú	Kétoldalú
	10 kor.	20 kor.

Gyáraimban teljes jótállás mellett készülnek továbbá: járó és támgépek, mellfüzők ferdénnöttek részére. Műlábak és kezek, haskötők, görcsérharisnyák stb. stb. Valódi francia gummi-különlegeségek eredeti párisi csomagolásban.

Legújabb képes árjegyzéket titoktartás mellett ingyen!

Keleti J. orvos-szabész m. és kötszer-gyára. Alapítva 1878. Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17

= Első kézből legjobban vásárol =

Magyarország legnagyobb hangszergyára.

Stowasser J.

cs. és kir. udvari hangszergyáros, a cs. és kir. közös és a m. kir. honvéd hadsereg egyedüli szállítója

Budapest, II., Lánchíd-utca 5. szám.

Legnagyobb választék az összes hangszerekben, hegedük, gordonkák, bőgők, fuvolák, trombiták, czimbalmok, saját találmányu tárogatók 30 frt tól felfelé

Harmonikák legjobb elpusztíthatatlan hangokkal, különlegesség acél hangu zenekar harmonikákban, — saját mintáink *.*.*.*

Teljes zenekar felszerelése

előnyös feltételek mellett a legjutányosabb árban szállítatik

Képes árjegyzék a) hangszerekről, b) harmonikákról, ugyszintén harmoniumokról ingyen és bérmentve; csak megnevezendő miféle hangszerről kívántatik.

Huzás november 20—21.

M. kir.

Osztály=



Huzás november 20—21.

szab.

sorsjáték.

T. cz.

Minden ember arra törekszik, hogy magának és családjának a békés, boldog és nyugodt megélhetést biztosítsa és ezért folyton arra gondol, hogy vagyont szerezzen. Ezt ma már sokkal nehezebb elérni, mint az elmúlt régi jó időkben, amikor még szorgalmas munkával annyit lehetett keresni, hogy abból valamit félre is tehattünk, mert most minden kereseti forrás annyit eredményez, a mennyiből éppen csak hogy megélni lehet.

A m. kir. szab. osztálysorsjáték intézménye van hivatva arra, hogy ezen a bajon segítsen, mert igen előnyösen van beosztva és az összes sorsjegyek fele biztosan nyer.

Erről már nagyon sokan meggyőződtek és számszerűen vannak, a kik meggazdagodásukat ennek köszönhetik, mert igen csekély pénzközközzel rendkívül kedvező nyeresési esély áll szemben. Ez az egyedüli biztos mód, a melynél tönkre menni nem lehet, de meggazdagodni igen.

A XI-ik sorsjátékra 110.000 sorsjegy lett kibocsátva, melyek közül a fele, tehát 55.000 nyereménnyel lesz kihuzva és míg az eddigi sorsjátékokban a nyeremények összege 13.160.000 korona volt, ezentúl sokkal többet, összesen

14,459.000 koronát

osztanak ki a nyerők között.

A főnyeremények oly magas összegűek, a melyet a világon létező valamennyi más sorsjáték nem bírhat felmutatni. — Így a legnagyobb nyeremény

egy millió korona,

ezenkívül van még 600.000, 400.000, 200.000, 100.000, 90.000, 80.000, 60.000, 50.000 stb. más nagy összegű nyeremény is.

Az I. osztályu sorsjegyek árai a következők:

egy egész sorsjegy	12.—	korona
egy fél „	6.—	„
egy negyed „	3.—	„
egy nyolcad „	1.50	„

Az első osztály huzása már

1902. november 20- és 21-én

lesz és mivel a megrendelések napról-napra tömegesen érkeznek, kérem Önt, hogy sorsjegyét postafordultával rendelje meg és legjobb, ha a pénzt postautalványon küldi, de megrendelheti az alábbi megrendelő-lapon is.

Remélem, hogy már legközelebb alkalmam lesz Önnek egy nagyobb nyereményt kifizethetni.

Kiváló tisztelettel

Németh Ambrus,
VIII., József-utca 32.

**A magyar kir. szab. XI-ik sorsjáték
55.000 nyereményének jegyzéke.**

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

egy millió korona.

	Korona
1 jutalom	600.000
1 nyeremény	400.000
1 „	200.000
2 „ à 100.000	200.000
1 „ „ 90.000	90.000
2 „ „ 80.000	160.000
1 „ „ 70.000	70.000
2 „ „ 60.000	120.000
1 „ „ 50.000	50.000
1 „ „ 40.000	40.000
5 „ „ 30.000	150.000
3 „ „ 25.000	75.000
8 „ „ 20.000	160.000
8 „ „ 15.000	120.000
36 „ „ 10.000	360.000
67 „ „ 5.000	335.000
3 „ „ 3.000	9.000
437 „ „ 2.000	874.000
803 „ „ 1.000	803.000
1528 „ „ 500	764.000
140 „ „ 300	42.000
34450 „ „ 200	6.890.000
4860 „ „ 170	824.500
4850 „ „ 130	630.500
100 „ „ 100	10.000
4350 „ „ 80	348.000
3350 „ „ 40	134.000
55.000	14,459.000

Nyeremény esetén óvatos közlés s a legszigorubb titoktartás.

A hivatalos sorsolási jegyzéket a m. t. megrendelőimnek a huzás befejezése után azonnal megküldöm.

A hivatalos játéktervezet minden megrendelőnek díjmentesen megküldetik.

Ez a megrendelési jegy levágandó s beküldendő. Bérmentetlen levelek nem lesznek elfogadva.

M. N.

Megrendelési lap.**Tek. Németh Ambrus urnak.**

Budapest, VIII., József-utca 32.

Megrendelek ezennel a tizenegyedik magyar kir. szab. osztálysorsjáték első osztályára:

..... drb egész sorsjegyet à 12 kor. — fill.
 „ fél „ „ 6 „ — „
 „ negyed „ „ 3 „ — „
 „ nyolcad „ „ 1 „ 50 „

Postautalvánnyal küldöttem korona fillért.
 Ide mellékelve „ korona fillért.

A sorsjegy t kérem utárvétellel küldeni.

A fölösleges sor törölnendő.

Név

Foglalkozás

Lakhely

Közelebbi cím

Megye